

MŪSŲ LIETUVA

NR. 35 (1466) — XXVIII — 1976 M. RUGSĖJIS — SETEMBRO 2 D. — 1,50 kr.
R. Juatindiba, 20 (28) Caixa Postal 4421 — 01000 São Paulo, SP. Tel. 273-0338

LIETUVIŲ IMIGRACIJOS BRAZILIJON 50-METIS (1926—1976)

Atrasta Amerika

Apie Amerikos atradimą, rodos, nereikėtų kalbėti, nes ji seniai atrasta, suklestėjusi ir viltingai žvelgianti į ateitį. Kalbėti reikėtų nebent apie Amerikos praradimą milžinų grumtynėse. Bet šiuo atveju mums rūpi ne šiaurės, o Pietų Amerika, kuri šiauriečių lietuvių buvo ilgokai pamiršta ar tam tikra prasme prarasta. Globalinėje lietuvių veiklos perspektyvoje visas dėmesys buvo sutelktas į Europą ir Š. Ameriką, ypač pastarąją, kur yra įsikūrusi žymi mūsų tautos dalis. Ir tai su pagrindu, nes čia telkėsi ir tebesitelkia pagrindinės mūsų išsivijimo pajėgos. Po II D. karo reikėjo čia įkurdinti tūkstančius naujų ateivių, išblokštų iš gimtosios savo žemės. Įkurdinimas buvo juo sunkesnis, nes nauji ateiviai atvyko su pilnom galvom, bet tuščiom kišenėm. Nugalėjus įsikūrimo sunkumus, pradėta dairytis plačiau. Ėmė kilti vienas kitas balsas, primenantis, kad Š. Amerika dar neviskas, kad yra lietuvių ir kituose kraštuose, ypač P. Amerikoje, kuriems reikalinga visokeriopa pagalba. BALFas visas savo pastangas nukreipė į Europoje likusius tautiečius, kurie jos tuo metu buvo reikalingiausi. P. Amerikos lietuviai tokios pagalbos nė nelaukė, nes nebuvo jau tokie vargani. Be to, kaikuriuose kraštuose (Venecueloje, Kolumbijoje) jie buvo visai gerai įsikūrę. Vis dėlto nei ekonominis (neskaitant išimčių), nei kultūrinis P. Amerikos lietuvių gyvenimas negalėjo pasiekti šiauriečių lygio dėl žymiai sunkesnių sąlygų ir daug mažesnio tautiečių skaičiaus.

***

Dėlto natūraliai šiauriečių pagalba turėjo vėliau krypti ir pietiečių pusėn, kuri kadaise naudojosi nepriklausomos Lietuvos parama. Deja, savaimė niekas nesidarė, nors žodinių svarstymų netrūko. Nedrąsiai vienas kitas konkretus žingsnis buvo bandomas žengti ypač švietimo srityje. Pagaliau buvo įsitikinta, kad reikia žymiai platesnės iniciatyvos. Tarp įvairių projektų kilo mintis surengti P. Amerikoje trečiąjį pasaulio lietuvių jaunimo kongresą. Kaip ir visuomet būna didelių užmojų atvejais, atsirado nemažai skeptikų, sakančių, kad pietiečiai to padaryti nepajėgs. Dabar jau matome, kad teisūs buvo ryžtingieji — pietiečiai, kitų padedami, savo uždavinį atliko gerai. Po šio kongreso praregėjo ir šiauriečiai, ir pietiečiai. Šiauriečiai pamatė, kad P. Amerikoje lietuviai yra gausūs, kad net antroji ir trečioji karta išpažįsta savo lietuviškumą, kuris yra reikalingas naujo pūstelėjimo. Pietiečiai pastebėjo, kad jie daugiau gali nei anksčiau manė. Užsimezgė konkretus ryšys tarp abiejų Amerikų.

... Visa tai pajudėjo ypač ryšium su jaunimo kongresu, kuris sukėlė tam tikrą dinamiką, entuziazmą. Jis atsispindi pokongresinėse stovyklose ir pietiečių iniciatyvoje siųsti savo žmones Š. Amerikon užmegzti ryšių, kaiko pasimokyti ir grįžus stiprinti tautiečius.

***

Už visų tų žygių matyti organizuojanti PLB valdybos ranka, kuriai pavyko ne tik pasiekti P. Amerikos tautiečius, bet ir sutelkti lešų didžios svarbos veiksmai. Didesnis ar mažesnis mūsų pietiečių tautinis atgaivinimas bei sustiprinimas bus dėmesio vertas laimėjimas. Žinoma, apie laimėjimą dar peranksti kalbėti, nes tokie kultūriniai žygiai reikalingi ilgesnio laiko ir intensyvių pastangų. Mūsų visuomenė gana nesunkiai sutelkia lešas vienkartiniam renginiams, šventėms, festivaliams... Juo labiau ji turėtų negailėti lešų pastoviam kultūriniam žygiui, siekiančiam padėti

Nuvežti pavergtiems reikia dvasinių gėrybių

Iš ok. Latvijos išvykusio latvių evang. kunigo Šmito pasakojimas

Kun. Janis Smits, neseniai ištrūkęs iš komunistų vergijos

Bonna. — Latvių evangelikų kunigas Šmitas, kuriam po didelio vargo pavyko įsikurti Vakarų Vokietijoje, vokiečių laikraštiniams duotame pašikalbėjime nušvietė dabartinę okupuotos Latvijos padėtį, kuri labai panaši į Lietuvos. Kai kas iš jo pasakojimų.

Šmitas nepataria išvykti iš Latvijos latviams, kurie turi pusėtinai neblogą darbą ir nėra politiškai persekiojami. Rusų Latvijoje ir taip yra per daug, o į kiekvieno išvykusio latvio vietą rusų atvyks ne vienas, bet keli ar keliolika. Skundžiasi, kad latvių šeimos mažos, skyrybos dažnas reiškinys. Latvių tautos dvasia yra daugiau pažeista nei tokių Estijoje ir Lietuvoje. Latvių religinis susicementavimas irgi silpnesnis nei Estijoje ar Lietuvoje. Lietuvos katalikų Bažnyčia suvienijo tautą, savo moralinėmis vertybėmis patraukia ir indiferentus, o Latvijoje to nėra.

Nusiskundė smarkiai padidėjusiu girtavimu, dar didesniu

tautiečiam sunkesnėse sąlygose. Tame žygyje vieno tik reikėtų vengti — neperkelti skaldymosi bacilų iš šiaurės į pietus. Tai pavojinga prekė, kuri gali būti nesunkiai eksportuojama. Jos betgi niekas nepageidauja — tėgu ji pasilieka ten, kur pagaminta. Vietoj jos reikėtų pajieškoti kelių pietiečiams ir šiauriečių spaudą. Dabar pastaroji beveik neprieinama finansiškai. Siuntos (laikraščių) į P. Ameriką eina labai ilgai, gi oro paštas brangus. Nei šiauriečiai leidėjai, nei pietiečiai skaitytojai nėra pajėgūs tos kliūtis nugalėti. Dėlto reikalinga mūsų fondų parama, kad pietiečiams palengvėtų keliai į šiauriečių spaudą. Tuo būdu užsimegztų gyvesnė komunikacija, iš kurios laimėtų abi pusės. Kas tai galėtų padaryti? Jei PLB valdyba ėmėsi kultūrinio žygio į P. Ameriką, jai derėtų pastudijuoti ir šios srities galimybes. Iki šiol jų platesniu mastu niekas nėra tyręs. Linkėtina ir čia "atrasti Ameriką". Pr. G.

Tėviškės Žiburiai

Kovaliovo teismas Vilniuje

Nauji autentiški duomenys apie laisvės kovotojų laikyseną Lietuvos sostinėje

Po ilgos pertraukos pasirodė "LK BK" 21 nr. Jame išspausdintas ilgas, detalus S. Kovaliovo teismas Vilniuje 1975 m. gruodžio 9-12 dienomis. Jam pirmininkavo teisėjas M. Ignotas, dalyvaujant "liaudies tarėjams" Didžiulienei ir Teresin, sekretorei Savinienei. Kaltintoju buvo prokuroro pavad. Bakučionis. Čia spausdiname ištauką iš "LK BK" 21 nr.

S. Kovaliovo parengtinis teismas ir teismas vyko ne Maskvoje o Vilniuje, tačiau jis buvo kaltinamas pagal RTFSR BK 70 stra. Valdžia aiškiai norėjo kuo mažiau proceso liudininkų.

S. Kovaliovas plačiai žinomas žmogaus teisių gynėjas, drąsus kovotojas už persekiojamus Tarybų Sąjungos piliečius, jų tarp ir už Lietuvos katalikus. (...)

Dar prieš 2-3 savaites iki teismo kai kurie Vilniaus disidentai gavo šaukimus atvykti į karinį komisariatą ar miliciją, kur jų laukdavo saugumiečiai. Čekistai kalbinėjimais arba grasinimais kviestuosius asmenis vertė pasizadėti, kad neisią į būsimą teismą. Termo-izoliacijos mokslinės grupės vadovas Juozas Prapiesitis lapkričio pabaigoje buvo iškvieistas į karinį komisariatą Vilniuje. Su juo kalbėjęs saugumietis išpėjo, kad neitų į S. Kovaliovo teismą. Ir kitiems J. Prapiesčio draugams teko kalbėtis su saugumiečiais.

Prieš teismo pradžią buvo skambinama į darbovietes, kad kai kurie asmenys būtinai būtų skiriami dirbti į pirmąją pamainą.

Gruodžio 9 dienos rytą (1975 m. "TŽ" red.) traukiniu iš Maskvos atvažiavo keliolika žinomų disidentų ir S. Kovaliovo artimieji: žmona, sūnus ir brolis. Atvyko akad. Sacharovas,

Tarpautinės amnestijos" Maskvos grupės pirm. Turčinas, Akademijos akad. Orlovas su žmona, Litvinovas su žmona ir kt. Taip pat atvyko, gavęs spec. leidimą, Kanados laikraščio "Toronto Star" korespondentas M. Levi su žmona. Iš viso apie 20 žmonių. Beje, keletui nepavyko iš Maskvos išvažiuoti.

KGB darbuotojai sulaukė T. Velikanovą, T. Chodorovič ir M. Landą, joms važiuojant į Baltarusijos stotį. Jas išlaikė po keletą valandų milicijos skyriuose, pateikę juokingus kaltinimus, kurie vėliau net nebuvo priminti, ir, išpėję, kad nebandytų išvažiuoti, paleido, kada traukinys į Vilnių buvo išvykęs.

Teismo proceso išvakarėse keletui žydų, kuriems iki šiolei neleido emigruoti, pranešė, kad jų bylos pasiūstos peržiūrėjimui ir penkiems buvo leista išvykti.

Buvo pareikalauta, kad jie neatvyktų į teismą. Vilniaus disidentams nepavyko maskviečių sutikti Vilniečiai A. Terleckas, V. Petkus, V. Smolkinas, vos tik pasirodę perone, saugumiečių buvo tuojau suimti ir vienas po kito nuvesti į Saugumą. Taip gėlės, skirtos S. Kovaliovo žmonai ir akad. Sacharovui, nuvyto Saugumo komiteto šiukšlių dėžėje.

Vilniečius suėmė nepateikę jokio arešto orderio. Į areštuo-tųjų reikalavimus paaiškinti sulaikymo priežastį ir parodyti dokumentą, sankcionuojantį jų sulaikymą, čekistai išsisukinėjo, žadėdami, kad viskas bus išaiškinta Saugumo rūmuose ir kad ten yra visi dokumentai. Tai buvo melas. Joks dokumentas, leidžiantis areštą, neatsirado ir tenai.

Kadangi vilniečiai neslėpė, ko jie atėjo į geležinkelio stotį, tai Saugume čekistai kiekvieną atskirai peikė už blogą elgesį, grasino susidoroti, net iškelti bylą, jeigu šie bandys eiti į teismą. Pulkininkai Kruglovas, Baltinas, Česnavičius įrodinėjo, kad akad. A. Sacharovas psichiškai nesveikas, o kiti Maskvos disidentai amoralūs žmonės. Aiškino, kad Lietuvos disidentai nėra žinomi užsienyje, todėl jų arešto atveju pasaulis tylės. Grasinno, kad Vilniaus psichiatrinėje ligoninėje jau paruošta vieta A. Terleckui, o po jo ir V. Petkui. Klausė jų ar nenori emigruoti į Vakarus.

Vilnietis V. Smolkinas, atvežtas į Saugumą, tuojau parašė

prokurorui skundą, kad nežinomi tipai prievarta jį įgrūdo į "Volgą" ir atvežė į Saugumą, nepateikę jokios prokuroro sankcijos, ir atsisakė kalbėti, kol jo pareiškimas nebus patikrintas. Todėl su juo pokalbis vyko tik apie medžioklę ir žvejybą.

Tą pačią dieną po pietų visi trys vilniečiai vienas po kito buvo paleisti. Jų paleidimo laikas sutapo su teismo posėdžio pabaiga.

Taip čekistai, dar neprasidėjus teismo procesui, pademonstravo savo panieką bet kokioms žmogaus teisėms ir parodė, kad asmens laisvę ginantieji įstatymai yra ne jiems.

Kadangi atvykusiųjų iš Maskvos disidentų niekas nepasitiko, tai akad. A. Sacharovą ir jo žen-tą J. Jankelevičių pakvietė į savo butą tuo pačiu traukiniu iš Maskvos grįžęs vilnietis Etanas Finkelšteinas, Gorkio universiteto absolventas, jau penkeri metai reikalaujantis leidimo išvykti į Izraelį. Akad. Sacharovas jo bute ir apsigyveno. Kiti atvykusieji išsiskirstė pas vilniečius, kurių adresus turėjo iš anksto.

* * *

Norintiems patekti į teismo salę buvo beviltiška. Visur prie įėjimų stovėję saugumiečiai nieko, išskyrus pareigūnus, neįleido. Tarp saugumiečių, kurių buvo pilna visur — teismo rūmuose ir juos supančioje aplinkoje, sukinėjosi Saugumo majo-

ras J. Trakimas, visų buvusių ir esančių politkalinių "šefas ir globėjas", ir ki aukšti Saugumo pareigūnai.

Dar prieš 10 valandą akad. A. Sacharovas su bičiuliais atėjo į Aukšč. teismą. Draugovinkai jų į teismo salę neįleido.

Akad. A. Sacharovas, neįleistas į teismo salę, kreipėsi į Aukščiausiojo teismo pirmininką. Jo pareiškime rašoma

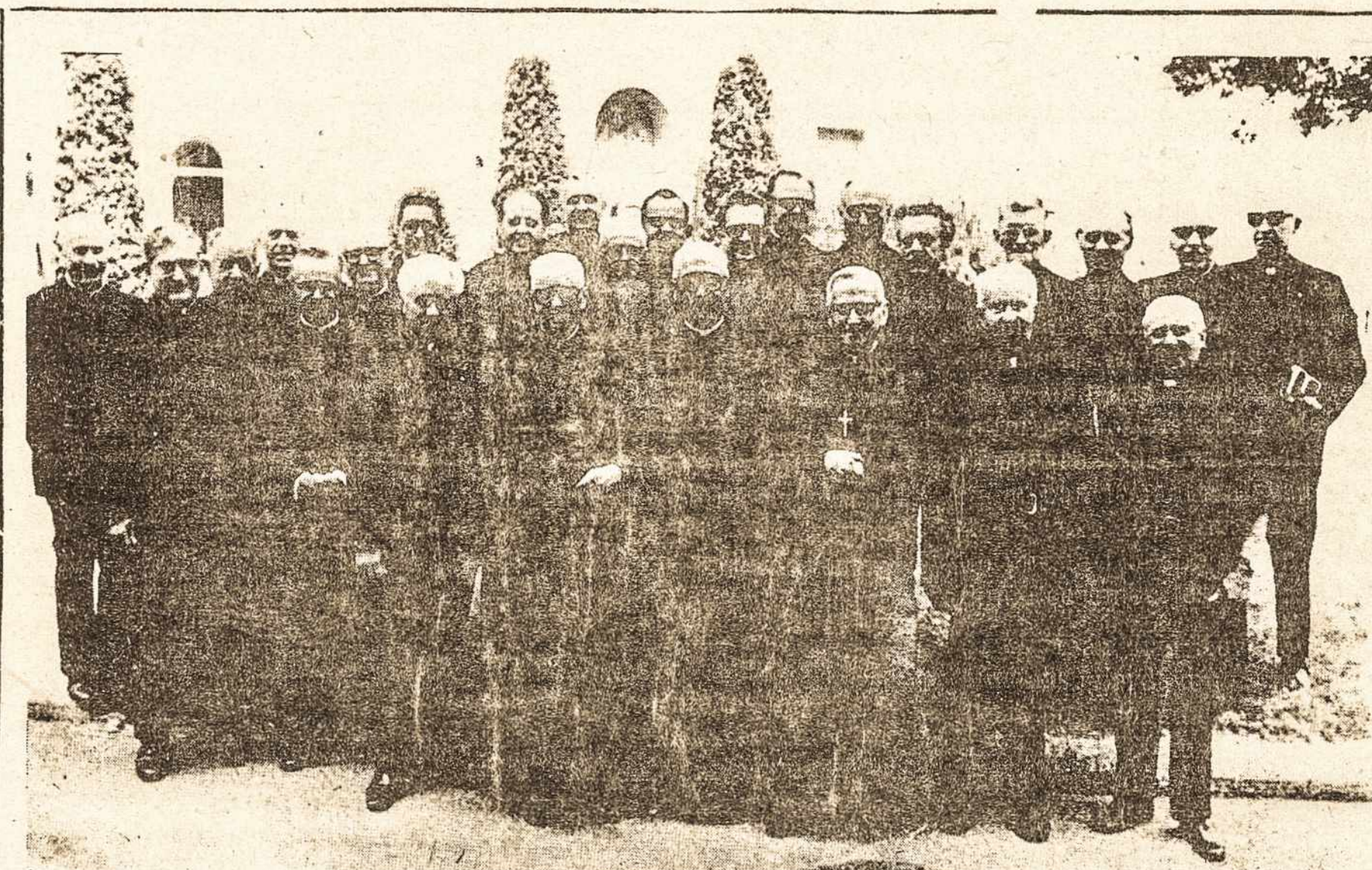
"Daugelį metų pažindamas Kovaliovą, aš galiu teisme paliudyti apie jo išimtinį garbingumą ir sąžiningumą, apie jo atsidavimą įstatymams, teisingumui, žmogaus teisių gynimui ir informacijos viešumui. Mano gili pagarba S. Kovaliovui išreikšta jį pakviečiant dalyvauti garbės svečiu 1975 gruodžio 10 Oslo mieste Nobelio premijos įteikimo ceremonijose.

Aš žinau, kad Kovaliovas kaltinamas perdavimu medžiagos užsienio spaudai, paskelbtos 1974 spalio 30 mano vadovaujamoje spaudos konferencijoje apie politkalinių padėtų Tarybų Sąjungoje. Šią medžiagą faktiškai perdaviau aš pats. Aš prisimu dėl šio poelgio visišką atsakomybę ir šitai noriu patvirtinti teisme.

Aš esu taip pat bendraautorius byloje figūruojančio laiško KGB pirmininkui Andropovui kuriame reikalaujam gražinti S. Kovaliovui priklausantią knygą "Gulago salynas".

Aš dalyvavau sudarant daugelį kolektyvinių kreipimųsi dėl kurių S. Kovaliovas kaltinamas tarsis jie būtų šmeižiški. Toks mūsų bendrų kreipimųsi kalfikavimas, man atrodo, neteis-

(Tęs. 3 psl.)

Lietuvių kunigų rekolekcijų dalyviai, susirinkę Putnamo seselių sodyboj birželio 7-11. Rekolekcijom vadovavo kun. V. Bagdanavičius, MIC.

KOVALIOVO TEISMAS

VILNIUJE

(iš 2 psl.)

gas ir aš noriu teisme išsiaiškinti ir argumentuoti savo požiūrį”.

Ir Kanados korespondentas M. Levi į teismo salę nebuvo įleistas. Jis nesėkmingai rėmėsi tuo, kad tarybiniai korespondentai Kanadoje gali dalyvauti teismuose, o Helsinkyje susitar-ta dėl nevaržomo žurnalistų darbo.

Į teismo salę buvo įleidžiami tik su spec. leidimais. Net Aukščiausiojo teismo tarnautojai buvo įleidžiami tik pagal tarnybinius pažymėjimus su fotografijomis, kurie buvo išduoti šio proceso išvakarėse. Viena teismo tarnautoja, pamiršusi savo pažymėjimą, buvo be ceremonijų iškratyti ir išsiaiškinti, kad tikrai čia dirbanti, buvo įleista į vidų. Kitus, atėjusius į teismo procesą, čekistai išvarydavo namo arba nusiveždavo į Saugumą.

Lengviau buvo tiems, kurių saugumiečiai ir jų agentai asmeniškai nepažino. Jiems pavyko įteikti į teismo vestibulį ir susitikti su ten esančiais lietuviais ir maskviečiais ir pastoviniuoti prie teismo salės durų. Visi jie buvo lydimi rūsčių saugumiečių žvilgsnių. Bet žmonės nepabūgo ir kantriai laukė teismo koridoriuose.

Viena nepažįstama moteris į vestibulį įsinešė paslėptas gėles ir išvyniojusi įteikė ten esančiam Nobelio taikos premijos laureatui akad. A. Sacharovui, kuris su dėkingumu jas priėmęs tarė: “Šitos gėlės labiau priklauso mano draugui Sergiejui. Dėl jūsų teisių daugiau kovoja ir kenčia jis”. Moteris susijaudinusi nuėjo, ir visų ten buvusių atmintyje išliko laureato švelnus žvilgsnis ir prie krūtinės prispaustos lietuviškos moters dovanotos gėlės, kurias jis vėliau perdavė S. Kovaliovo žmonai.

* * *

Po kurio laiko prie teismo pasirodė grupė šiauliečių ir prie jų prisiplakę du “mokytojai iš Jonavos” bei vienas “jūrininkas” iš Klaipėdos. Šių atvykusių čekistai nekludė. “Mokytojai” labai aktyviai stengėsi užmegzti kontaktą su akad. A. Sacharovu ir kitais maskviečiais, pasisiūlė juos globoti, net kartu nusifotografavo. Tačiau dar nesibaigus teismo procesui “mokytojai” buvo demaskuoti. Vienas iš jų — Zajančauskas, pasirodo, buvęs Druskininkų saugumietis, dabar dirbantis Saugumo komitete Vilniuje.

Pirmąją teismo dieną į salę buvo įleistas tik S. Kovaliovo brolis. Teismas tęsėsi 4 dienas.

Akad. A. Sacharovas ir kt. disidentai kasdien ateidavo į teismo rūmus, bet į salę jų neįleisdavo.

Nuo antros teismo dienos buvo stengiamasi neprileisti prie teismo rūmų visų lietuvių, itariamų noru pateikti į vidų, o tuos, kurie patekdavo — išvydavo. Teismo vestibulyje ir koridoriuose dežūravo virš 20 slap-tų ir viešų saugumiečių. “Operatyviniam darbui” vadovavo beveik pastoviai teisme buvęs pulk. Kruglovas ir pulk. Baltinas.

Antrąją teismo dieną šiauliečiui Mečislovui Jurevičiui, einančiam prie teismo rūmų, kelia pastojo saugumietis ir pasiūlė pasikalbėti “toliau nuo durų, už kampo”, kad vestibulyje esantys žmonės, jų tarpe maskviečiai, nepamatytų, kaip jie susidoros su juo. Matydami, kad Jurevičius “už kampo” neina, pradėjo ten pat grasinti. Tuomet iš vestibulio išėjo dar du saugumiečiai ir bendromis jėgomis nusitempė M. Jurevičių mašiną (vėliau prievarta išsiuntė į Šiaulius. “TŽ” red.). (...)

* * *

Dar teismo išvakarėse Operos ir baletų teatro darbininkas T. Terleckas buvo atleistas iš darbo. Teatre jis dirbo gaisrininku. Dabar buvo bedarbis ir globojo disidentus. Nors čekistai labai grasino ir reikalavo į teismą nevaikščioti, bet jis nepakluso. Nuo provokacijų ir susidorojimo jį išgelbėjo tik atvykusieji disidentai ir Kanados žurnalistas, kurie niekur nepalikdavo jo vieno.

Prie atėjusio į Augščiausiąjį teismą Kęstučio Jokubyno prisistatė pulk. Baltinas ir pareikalavo, kad jis paliktų rūmus. K. Jokubynas atsisakė. Jėgą panaudojo maskviečių disidentų ir užsienio korespondentų akivaizdoje čekistai nesiryžo.

Virgilijus Jaugelis bandė įteikti į teismo salę, bet prie jo priėjo vienas iš dežūruojančių saugumiečių ir įsakė išeiti. V. Jaugelis liko stovėti prie teismo salės durų. Tada jį išvedė ir už “milicijos darbuotojų ižeidimą be

nepaklausymą” nubaudė 15 parų arešto. Tardymo metu viena milicijos darbuotojas V. Jaugeliui keletą kartų smogė į gerklę kumščiu taip, kad po to suimtas vos galėjo kalbėti. Tada V. Jaugelis parašė prokurorui skundą. Komisija parašė aktą: kad mušimo žymių nerasta, tik tai tyliai kalbės. Po kelių dienų V. Jaugelis dėl sveikatos stovio buvo iš arešto paleistas.

Teismo dienomis Norvegijoje vyko Nobelio Taikos premijos įteikimo iškilmės. Vietoje akad. A. Sacharovo, kuriam valdžia neleido išvykti, dalyvavo jo žmona. Dvi dienas vakarais A. Sacharovas iš Vilniaus bandė telefonu susisiekti su Oslo, bet nesėkmingai. Vilniaus Centr. pašte užsakymą priėmė. Bet sulaukti nepavyko.

Vėlai vakare einančius į paš-tą akad. Sacharovą, jo žen-tą, A. Terlecką ir dar vieną maskvietį buvo užpuolę chuliganai. A. Terleckas gavo keletą smūgių į veidą, o maskviečius tik iškoliojo. Butas, kur vakarais susirinkdavo disidentai, buvo ypatingoje priežiūroje. Šalia įėjimo į butą per visas teismo dienas stovėjo lengva mašina be žmonių. Aplink namą nuolatos siuvo neaiškūs tipai. Netoliese gatvėje nuolatos budėjo lengvos mašinos. Įeinančius į butą nesislėpdami fotografuodavo. Savo patarnavimus siūlydavo “privacijos” mašinos, kurios nuolat atsirasdavo, kai tik kas nors išeidavo iš buto. Šv. Petro ir Povilo bažnyčios vargonininkui paskambino tariamas akad. Sacharovo draugas ir pasiūlė savo paslaugas, jeigu vargonininkas noris ką nors perduoti į Maskvą.

* * *

Buvo paskelbta, kad gruodžio 12 dieną 14 val. bus paskelbtas nuosprendis. Iš tikrųjų nuosprendį pradėjo skaityti 13 val. 30 min. ir pavėlavusių liudininkų į salę nebeįleido. Disidentai laukė rūmų foje. Akad. Sacharovas Kanados žurnalistui pareiškė pasipiktinimą tokiu žiauriu nuosprendžiu. Iš salės išėjusi “publika”, dalyvavusi teisme su spec. leidimais, apsupo disidentus ir ėmė iš jų tyčiotis bei

kolioti. Jų tarpe ypač stengėsi “poetas” Keidošius. Neatsilikio ir čekistai — pulk. Kruglovas ir kiti. Lietuviai disidentai protestavo, kad nuosprendis padarytas lietuvių tautos vardu.

Keidošius ir čekistai šaukė, kad tik jie atstovauja lietuvių tautą.

Išsiveržęs iš rūmų, akad. Sacharovas pribėgo prie stovinčio “varno” (kalėjimo mašinos — Reu.) ir ėmė belsti į jį kumščiu, sakydamas: “Bravo, Serioša!” Į milicininkų pastabas akademikas atkirto: “Ši mašina tiek stipri, kiek ir jūsų valdžia!”

Vakare geležinkelio stotyje būrelis vilniečių išlydėjo akad. Sacharovą ir dalį disidentų.

Sekančią dieną su gėlėmis pas Kovaliovo žmoną atėjo keletas lietuvių moterų.

Gruodžio 14 dieną S. Kovaliovo žmona gavo pasimatymą su savo vyru. Jam papasakojo apie gautas gėles ir gerus jam skirtus vilniečių žodžius. Sergiejus Kovaliovas atrodė sveikas ir gerai nusiteikęs. Nuosprendis jo neprislėgė. Tik apgailestavo, kad keletą metų nebegalės prisidėti prie kovos už žmogaus teises.

Tokioj tad atmosferoj vyko “atviras” S. Kovaliovo teismas.

T. Ž.

NORVEGIJOJ

— Kanados LK centro rūpesčiu buvo gana plačiai paskleista knygelė apie Nijolę Sadūnaitę. Vienas jos egzempliorius buvo pasiųstas į Norvegiją, kur rado didžiausią atgarsį. Dalis teksto buvo išversta į norvegų kalbą, išspausdinta dvimėnesiniame žurnale “Ropet FRA OST” ir išleista atskiru atspaudu. Be to, kitoje spaudoje buvo išspausdinti straipsniai apie N. Sadūnaitę. Šio darbo iniciatoriai pranešė, kad norvegų visuomenė minėtus spaudinius sutiko labai palankiai. Vien mėnėtas žurnalas turi 40.000 skaitytojų. Net ir pasaulietinė spauda palankiai atsiliepusi. Esą šimtai tūkstančių norvegų susipažino su N. Sadūnaitės kalba ir religijos persekiojimu Lietuvoje.

Tikėjimo persekiojimas pavergtoji Lietuvoje paskutiniuoju metu vis daugiau atkreipia žydų reikalais besirūpinančių organizacijų dėmesį. Tai išryškina mus pasiekę LB leidinio apie žmogaus teisių paneigimą užsakymai iš Columbus Jewish Federation, National Interreligious Task Force on Soviet Jewry ir kt.

TIESA IR GYVENIMAS

KNYGA TIESOS IEŠKANČIAM ŽMOGUI

“Kelias” tai vyriško stiliaus knyga, tiesiai į akis pasakanti tiesos žodį, tai tėviško draugo patarimai kiekvienam tikinčiam žmogui, pakelią ir uždegą nauju entuziazmu dirbti ir kovoti dėl Evangelijos tiesos; kartu tai labai praktiška ir pritaikoma bet kokio išsilavinimo asmeniui knyga.

Ne veltui šis veikalėlis vadinamas XX-ojo amžiaus “Kristaus sekimu”. Jis išverstas jau į 39 kalbas, tarp jų į hebrajų, kinų ir lietuvių kalbas. Jau parašytas net aklujų (braille) šriftu ispanų kalba. Ruošiamas išversti į abisinų, norvegų, suomių ir švedų kalbas.

Knygos turinys apima svarbiausius dvasinio gyvenimo momentus, kaip charakterį, maldos gyvenimą, sakramentus, apaštalavimą, taktiką ir kita.

Vienoj vietoj autorius rašo: “Dovanodamas tau Jėzaus istoriją, dedikacijoje užrašiau: ‘Kad ieškotum Kristaus; kad rastum Kristų; kad pamiltum Kristų’. Tai trys labai aiškios pakopos.

Jautėm, kad lietuviškoj knygų rinkoj trūko geros klasikinės dvasinio gyvenimo knygos, kuri būtų prieinama kiekvienam tiesos ieškančiam žmogui. Šią spragą bus galima užpildyti su naujai pasirodžiusia knyga; ji pavadinta “Kelias”; išleista 1975 Buenos Aires mieste; Argentinoj.

Knygos autorius — visam katalikiškam pasauliui žinomas ispanas prelatas Josemaria Escrivá de Balaguer, Opus Dei įsteigėjas ir ispanų katalikų pokarinės kartos dvasios vadas, davęs gaires visam Opus Dei sąjūdžiui, paskleidęs naujas apaštalavimo mintis pasauliečių tarpe.

Ar bandei bent pirmojon žengti?” (nr. 382).

Knyga suskirstyta į 46 skyrelius bei 999 posmelius, arba numerius, išdėstytus per 260 puslapių, su dalykų alfabetine rodykle ir šv. Rašto citatų išnašomis. Knygos formatas kišeninis. Viršelis su menišku simboliu gyvenimo kelio piešiniu.

BAŽNYTINIS TURTAS Į ATEISTINĮ MUZIEJŲ

Iš Lietuvos Kat. Bažnyčios Kronikos Nr. 20

Šakiai

1974 liepos mėnesį Šakių raj. Lukšių apylinkės pirmininkė Kladienė su Ateizmo muziejaus darbuotojais išvežė autobusu iš Staliorių koplyčios paveikslus ir skulptūras. Nuo to laiko koplyčios raktas laikomas apylinkėje ir žmonės į koplyčią negali įkelti net kojos.

1975 rugsėjo 10 tas patis autobusas išvežė Šatraminų (Skuodo raj.) koplyčios paveikslus, arnotus ir mišiolą. Pasipiktinusiems gyventojam buvo pasakyta, kad šiuos daiktus jie galės pamatyti Ateistiniame muziejuje.

Bažnytiniai daiktai išvežami, o pačios koplyčios paliekamos sunykimui. Koplyčias ir bažny-

čias turėtų restauruoti architektūros paminklų restauravimo trestas. Deja, jis su dideliu pasisekimu restauruoja Maskvos Kremliaus sienas (“Tiesa”, 1975. X.11).

Smilgiai

Aštuonmetės mokyklos direktorius Vaičiulėnas atleido iš darbo mokyklos virėją Petrikonienę už tai, kad ji padėdavo Smilgių bažnyčioje (Biržų raj.) papuošti altorius.

Panevėžys

1975 išplėsta Vaškų bažnyčia ir išniekintas Švč. Sakramentas. Piktadariai taip pat buvo įsibrovę į Zarasų ir Ramygalos bažnyčias.

Josemaria Escrivá de Balaguer

KELIAS

CHARAKTERIS

1 Tavo gyvenimas tegu ne būna bevaisiu gyvenimu. Būki naudingas. Nusikratyk snauduliu. Švieski savo tikėjimo ir meilės negėstančia šviesa.

Ištrink savo apaštališku gyvenimu šlykščius ir nešvarius pėdsakus, kuriuos paliko sugedę neapykantos sėjėjai. Ir visus žemės kelius uždek Kristaus ugnimi, kuri liepsnoja tavo širdyje.

2 O, kad tavo elgesys ir kalba būtų tokie, jog visi tie, kurie tave mato ar girdi kalbant, galėtų sakyti: jis skaito Jėzaus Kristaus gyvenimą.

3 Nusistatymas. Nebūki moterėle ar vaikiščiui, kurie svyruoja ir pataikauja. Tavo išorinis elgesys tebūnie tavo dvasioj viešpatuojančios taikos ir tvarkingumo atspindžiu.

4 Nesakyk: “Toks mano būdas... tai mano charakterio dalykas”. Tai tavo charakterio trūkumo pasireiškimas. Būk vyras!

5 Įprask sakyti “ne”.

6 Atsuk nugarą Blogajam, kada tau snabžda į ausį: “kam sunkinti savo gyvenimą?”.

7 Tegu tavo dvasia nebūna kaip tų, kurie skendi smulkiuose žemės reikaluose. Atverk savo širdį, kad ji apimtų visus — būtų “katalikiška”.

Neskrisk sunkiai daužydamas sparnais kaip kiemo višta, kada gali lyg erelis kilti į aukštybes.

8 Ramunas. Kodėl erzini, jei pasiduodamas savo nervams užgauni Dievą, suerzini artimą, parsunkiai pergyveni... ir vis tiek, galų gale, turėsi nusiraminti.

9 Visa tai, ką sakei, pasakyk kitu tonu, be pykčio. Ir tavo žodžiai prisipildys įtikinimo galios, o svarbiausia — neužgaus Dievo.

10 Neprikaišiok, kada jauties suerzintas dėl kokio įvykdyto prasižengimo. Palauk sekančios dienos, o gal ir daugiau laiko. Ir tada ramus ir nuskaidrinta intencija, neužmiršk sudrausti, pabarti. Daugiau laimėsi vienu jautriu žodžiu, negu tris valandas bardamasis. Valdyki savo polinkius.

11 Valia. Energija. Pavyzdys. Tai, ką reikia daryti, daryk... Nesvyruojant... Be jokių atsižvelgimų, be jokių “bet”...

Tik tokiu būdu Teresė de Ahumada tapo šv. Terese; Injigo de Loyola — šv. Ignacu.

Dievas ir drąsa! — Noriu, kad viešpatautų Kristus.

12 Išauk dideliu prieš kliūtis. Dievo malonės tau netrūks! Prasiverši pro visus kalnus.

Nesvarbu, jei kartais turi suvaržyti savo veikimą. Praeis momentas ir, lyg prispausta spyruo-

klė, skrisi nepalyginamai toliau, negu bet kada buvai svajojęs.

13 Šalink nuo savęs tas nenaudingas mintis, kurios kenkia jau vien tuo, kad vagia tavo laiką.

14 Neeikovok savo jėgų ir laiko, kuriuos gava iš Dievo, svaidydamas akmenis į pakely lojančius ant tavęs šunis. Nekreipk į juos dėmesio.

15 Neatidėki savo darbo rytdienai.

16 Pasinerti masėn? Tu... vienas iš masės. Bet juk tu gimei būti vadu! Mūsų tarp nėra vietos drungniems. Nusizemink, ir Kristus vėl tave uždegs Meilės ugnimi.

17 Nepasiduok tai charakterio ligai, kurios simptomai yra visiška ryžto stoka, lengvapėdiškumas darbuose ir kalboj, tuštumas, paviršutiniškumas... vienu žodžiu — tuštybė.

Ir tuštybė — to neužmiršk — kuri tave priverčia sudaryti tokias tuščias (taip “pilnas tuštybės”) visų tavo dienų programas, jei laiku — ne rytoj: šiandien! — nesusigriebsi, tavo gyvenimą pavers negyva ir benaudžia iškamša.

18 Stengies taikytis prie aplinkos, būti lengvapėdišku, paviršutinišku, nes esi bailus. O kas jei ne bailumas, kuris neleidžia tau atsistoti pačiam prieš save?

19 Valia. — Yra labai svarbi savybė. Neniekink mažų dalykų, nes nuolat pratindamasis atsakyti tų dalykų ir nusižeminti nedideliuose reikaluose, kurie tikrumoj niekad nėra mažaverčiai ar niekniekiai, su Dievo pagalba tvirtėsi, įgausi vyro valią, kad pirmoj eilėj liktum pats savęs viešpatiu. Ir paskiau: vadovauk, komanduok, vade!... įpareiguok, išjudink, tempk su savim ir savo pavyzdžiu, ir savo žodžiais, ir savo žinojimu, ir savo dalyko apvaldymu.

20 Tau nepatinka šito ar ano charakteris... Būtinai taip turi būti: tu irgi nesi penkia dolerių moneta, kuri visiems patiktų.

Ar lietuvių veikla dinamiška?

Spaudoje daug skaitėme apie įvairiausias įvykius lietuvių gyvenime: kongresai, suvažiavimai, minėjimai, stovyklos, susirinkimai, posėdžiai, sporto rungtynės ir t. t.

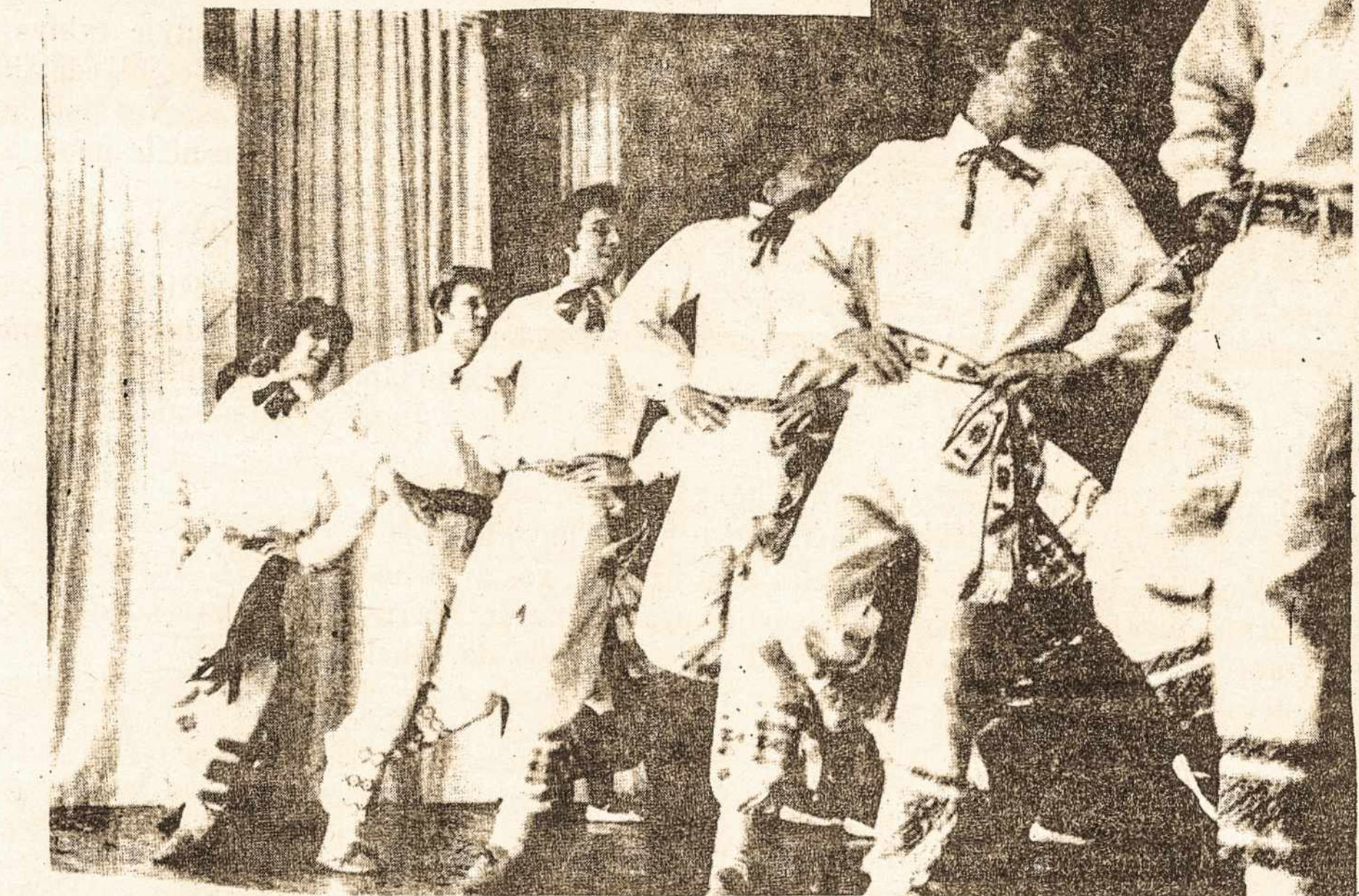
Š. Amerikoje ypač daug dėmesio krepiama į jaunimo organizacijas — skautus, ateitininkus, neolitanus, Lietuvos vyčius. Pastaruoju laiku steigiasi tuose universitetuose, kur yra lietuvių studentų, lietuvių studentų klubai, kurie yra universitetų vyriausybių pripažinti kaip pilnateisiai universiteto bendruomenės nariai. Australijoje jaunimas ypač reiškiasi sporte. Vokietijoje rengiami šaunūs suvažiavimai.

P. Amerika remiasi naujai įsteigta Lietuvių Jaunimo Sąjunga. Ji galbūt šio kongreso ruošos dėka pas juos yra pagarsėjusi.

Pažvelgus į spaudą bei išsikalbėjus su žmonėmis, atrodo, kad mes, lietuviai, esame ypatingai veiklūs žmonės. Retas lietuvis jaunuolis, bent Š. Amerikoje, nepriklauso keletui organizacijų. Jis vos randa laiko pamokoms paruošti tarp pianino pamokų, skautų sueigų, ateitininkų susirinkimų, tautinių šokių repeticijų ir t. t. Kitataučiai dažnai net stebisi, kad tokia maža tauta taip gražiai susiorganizavusi ir tiek daug darbų atlieka.

Atrodo daug darome, bet esame pasiekę kol kas nelabai daug. Iš visų įdėtų pastangų lietuviškoje veikloje rezultatų turėtų būti daug daugiau. Aš teigiu, kad mes neturime dinamiškos veiklos, kad mūsų veikla yra pasidariusi automatiška, joje trūksta išradingumo, naujų būdų. Bijome veiklon įtraukti naujų dalykų, pvz. rengiant Vasario 16 minėjimus. Perdaug pakeitę įprastą formą, bijome, kad prarasime didžiąją dalį visuomenės, ypač vyresniosios, kuri yra netolerantiška naujom idėjom. Mat, jinai jaučiasi patogiausiai įprastoje, pažįstamoje situacijoje. Gal dėlto, kad tai, kas jiems buvo pažįstama ir įprasta Lietuvoje, nori perkelti į kraštą, kuriame gyvena. Nauja idėja jiems atrodo lyg praradimas to, kas jiems yra sava dėlto, kad yra pažįstama ir užtat patogu. Jeigu mūsų veikla liks patogi, jinai tikrai liks paviršutinė, išlaikanti tikrai formą, nes jaučia pareigą tą formą išlaikyti.

Ateina pvz. Vasario 16 diena, ir reikia jau pradėti rengti minėjimą; ateina Sao Paulyje laikas rengti parodą Praca Roosevelt ar kitame kuriame krašte bendrame baltiečių pobūvyje, ir pradedama aimanuoti, kad

...roito tautinių šokių grupės "Šilainė" vyrai ruošiasi didžiajai šventei Čikagoje, kuri įvyks š.m. rugsėjo 5 d

vėl turi kas nors lietuviams atstovauti! Ačiū Dievui, kol kas dar yra tokių, kurie jaučia pareigą ir reikalą tokį darbą atlikti, bet tokių yra mažai ir jie ilgai neišsilaikys.

Vietoj to turėtų būti su noru laukiama progų iškelti lietuvių vardą visuomenėje, turėtų būti noras gerai pasirodyti, lietuviams atstovauti. Turėtų būti jieškoma naujų būdų išeiti viešumon, o ne metai po metų rodyti tuos pačius plakatus. Sakyčiau, mes nemokame išeiti į visuomenę — esame perdaug užsidarę savame ratelyje.

Nors ir automatiška, tačiau veikla yra. Pažvelgus ateitin, man kyla klausimas, ar rasime tokius žmones, kurie tikrai jaus pareigą ateityje, kai jau daugiau nebeliks dabarties keliu pereinamųjų vyresniųjų? Ar iš mūsų tarpo atsiras tokių, kurie budės kas vakarą visą savaitę prie lietuviškų roдиниų baltiečių parodoje? Aš labai abejoju, todėl, kad tarp mūsų nėra daug tokių, kurie tikrai įvertins lietuviybę.

Esu lietuvis todėl, kad mano tėvai iš tenai kilę, ir viskas. Bet tai nedaug ką man reiškia. Ateinu kartą į metus į Vasario 16 minėjimą (negali būti lietuvis, jeigu neateini net į šį minėjimą kartą į metus; ir kiek yra tokių, kuriuos tada tepamatai lietuvių tarpe?), atlieku savo pareigą ir esu ramus iki sekančio Vasario 16 minėjimo. Tokių, kurie tikrai supranta reikalą ir naudą veikti, yra nedaug. Dėl daugelio asmenų, kurie neprisideda prie veiklos arba pasiėmę pareigas jų iki galo neišveža, neilgai išsilaiko ir tie, kurie dirba.

Man rodo, kad yra kažkas negerai mūsų veikloje, jeigu prieiname iki to taško, kad užkrauname keleto žmonių darbus ant vieno ar dviejų asmenų. Paimkime pvz. baltiečių parodas. Kaip palengvintų darbą, jeigu nereikėtų tam pačiam asmeniui kas vakarą joje budėti! Kaip palengvėtų darbas, jeigu juo būtų pasidalinama. Daug įdomesnė būtų paroda, jeigu į jos ruošą aktyviai įsijungtų didesnis skaičius žmonių su naujomis idėjomis, pasiūlymais. Pasidalinus kultūrą daugiau minčių ir net tam asmeniui būtų įdomiau dirbti. Tada jau būtų dirbama iš įdomumo, dinamiškai, o ne tikrai iš pareigos. Vien pareigos neužtenka, kad veikla būtų dinamiška. Pareigos jausmas yra tikrai pradžia, prie jo yra būtinas tikras supratimas ir įsitikinimas, kad verta ir naudinga dirbti. Kadangi žmogus yra socialinis sutvėrimas, jo naudingumą mato tikrai tada, jeigu savo darbui bei mintims randa užnugarį. Jeigu to užnugario nėra, jaučiasi izoliuotas, nepripažintas. Mūsų visuomenėje trūksta vieningo užnugario veiklai. Manau vertėtų šiuo atveju imti pavyzdį iš žydų tautos, kuri retai kur skaldosi.

Siūlyčiau studijiniuose būreliuose kelti klausimus, ar mes iš tikrųjų turime dinamišką veiklą bendrinėse ir ideologinėse jaunimo organizacijose (skautuose, ateitininkuose), kultūrinuose rateliuose, sporto vienetuose? Sąrašuose narių būna daug, o susirinkimuose tie didieji skaičiai dingsta. Iš sąrašuose užrašytu 50 pastoviai at-

silanko gal 10. Kodėl? Ar asmuo neranda kas jam būtų įdomu? Ar reiktų bandyti prisitaikyti prie daugumos asmenų, kad kuo daugiau būtų įjungta į veiklą? Ar reikia reikalauti, kad asmenys prisitaikytų prie veiklos tokios, kokia jau yra, ir jeigu neišeina, apie juos pamiršti? Reiktų labai rimtai apsvarstyti ar mes užtektinai dėmesio krepiame į įjungimą žmonių veiklon? Galbūt reiktų šiek tiek savo veiklą pakeisti, pritaikyti prie jų. Tada veikla rastų didesnę užnagarį, susidomėjimą ir pritaipytų prie liaudies, kuria ji remiasi.

— Gabija Juozapavičiūtė

T.Ž.

Lenkų jaunimas ir religija

Varšuva. — Išskyrus mažą jaunimo dalį, didžioji dauguma Lenkijos jaunimo (kaunuose net ligi šimto procentų) palaiko glaudžius santykius su Bažnyčia ir aktyviai reiškiasi bažnytiniam gyvenime. Tai ryškiai matyti ypač iš įvairių religinių grupių, kurios spontaniškai formuojasi lenkų jaunimo tarpe. Pavyzdžiui Akademinė Sielų Tarnyba, liturginiai jaunuolių būreliai arba religinis jaunimo sąjūdis, pasivadinęs "Gyvosios Bažnyčios Oazės" vardu.

Didelė dauguma Lenkijos mokyklinio jaunimo lanko religijos pamokas, kurios vyksta kiekvieną savaitę prie parapijos bažnyčių.

MŪSŲ LIETUVA II LAŽIEMIEMS

TAIKI ŽUVIS

Didžiausias pasaulyje ryklys (shark) yra 60 pėdų ilgio ir sveria 24,000 svarų. Bet jis ėda tik mažus jūros gyvius. Žmogui jis visai nepavojingas. Net puolamas jis nesigina. Mažesni rykliai yra daug plėšresni ir puola žmones.

NEPAPRASTI LAIVAI

Toli šiaurėje medžiotojai kartą prarado savo roges. Aplink buvo tik sniegas ir ledas. Neįmanoma grįžti į namus. Bet jie sugalvojo labai gudrų dalyką. Surišo sušalusius žuvų ir pasidarė sau roges. Jomis grįžo namo. Tada roges ištirpino ir suvalgė!

GĖLĖTOS AVYS

Kai avys ganosi laukuose, joms į vilnas kartais įsivelia spygliuotos kai kurių augalų sėklos. Kartą Australijoje buvo labai šilta ir daug lijo. O ten yra labai didelės avių bandos. Tos avys nešiojosi tas spygliuotas sėklas vilnose, ir jos pradėjo augti. Netrukus ant avių nugarų išdygo augalai. Taip ir atsirado darželiai ant keturių kojų!

TINGINIAI TRAUKINIAI

Seniau, kai garvežiai nebuvo taip gerai pagaminti, kaip dabar, ir jų motorai nebuvo tokie stiprūs, traukiniai kartais negalėjo į kalną užvažiuoti. Sustodavo ir gana. Iš vietos nė krust! Tada reikėjo šauktis pagalbos. Iš pievų atjodavo vyrai, kurie ganė dideles karvių bandas (cowboys), ir virvėmis surišdavo traukinio kaminą. Tada traukinį užtempdavo iki kalno viršūnės.

VORAI PARASIUTININKAI

Yra vorų, kurie skraido savo voratinklių pagalba. Kartais, kai laivai plaukia jūroje net apie 100 mylių nuo kranto, į juos pradeda kristi maži raudoni rutuliukai. Tai yra raudoni voruikai. Jie išleidžia ilgus voratinklių siūlus ir už jų laikosi. Vėjas juos neša, nes jie labai lengvi.

DIEVUI VISI ŽMONES LYGŪS

Dievas myli visus žmones. Jam nesvarbu, ar žmogus yra baltas, ar juodas. Jam nesvarbu, jeigu vienas žmogus yra gudresnis už kitą. Jis visus sutvėrė ir visus vienodai myli. Kiekvienas žmogus skirtingas. Vienas yra geras mokinys, antras labai gražus, trečias labai draugiškas, o dar kitas gerai groja instrumentu. Dievas nori, kad mes visi gerai vienas su kitu sugyventumėm. Jei mes ką nors blogo padarome ir galimės, Dievas atleidžia. Dievas yra gailestingas. Visiems atleidžia nusikaltimus. Jam vis tiek nepatinka, kai žmonės blogai elgiasi. Kartais žmogus galvoja, kad jis geresnis už kitus. Bet taip nėra. Dievo akyse visi lygūs, nes Jis yra visų žmonių Tėvas, o mes visi esame jo vaikai.

Marytė Erlingytė,

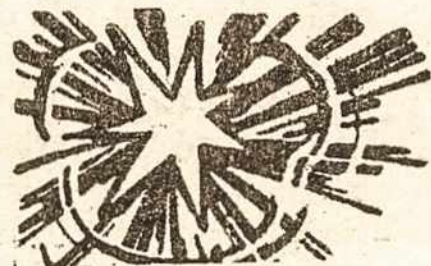
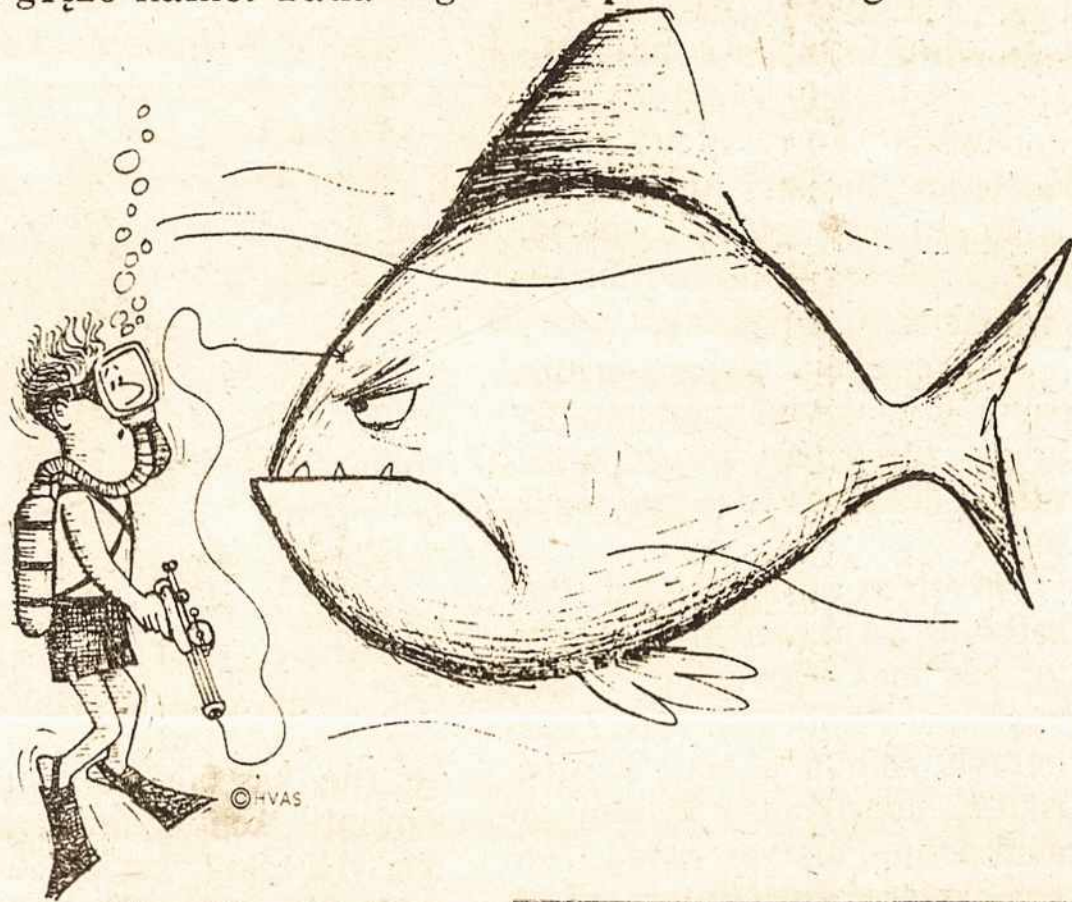
Detroito "Žiburio" lit. m-los
VII sk. mokinė.

BLEZDINGĖLĖ

KUBILAS

BENAMIS KATINELIS

Buvo mažas katinėlis,
Pasišiaušęs, susivėlęs,
Purvinas, labai suvargęs —
Murza buvo jojo vardas.

Neturėjo jis tėvelių,
Nei pastogės, nei draugų;
Maitinosi iš šiukšlynų
Ir gyveno prie namų.

Kartą rytmečiui prašvitus
Laimė šyptelėjo šiam:
Pastebėjo jį Sigutė
Ir pavalgyt davė jam.

Katinėlis glaudės murkė,
Ašarėlės nuriedėjo.
Jo apskretusios akutės
Didžia padėka žiūrėjo.

O mamytė, jį pamačius,
Tuoj pasiėmė į butą;
Abi prausė ir šukavo,
Kad Murzelis švarus būtų.

Sigutelė jam paruošė
Minkštą patalėlį,
Davė gerti jam pienelio,
Guldė našlaitėlį.

Pas Sigutę ir jos mamą
Augo katinėlis;
Pasidarė juodas Murza,
Gaudė kasdien pekę.

Ir Sigutė, ir mamytė
Džiaugė katinėliu;
Abi buvo jos laimingos
Vargšu našlaitėliu.

Z. Vyšniauskienė

Literatūra · Dailė · Mokslo

AŠTUNTASIS PASAULIO

STEBUKLAS JAU

NEBĖRA STEBUKLU

PRIEŠ 90 METŲ OTTMAR MERGENTHALER IŠRADO
STEBUKLINGĄJĮ LINTIPIĄ

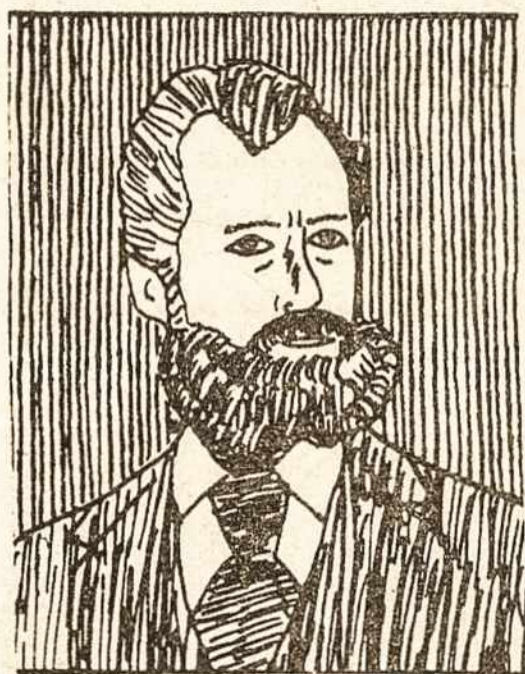
ANDRIUS MIRONAS

Kiekvienam spaustuvės darbininkui, ypač lino-
tiniui, žinoma, jog lino-
tipą išrado vokiečių Mergentha-
ler. Tačiau ne tik eilinis
skaitytojas, o ir retas
spaustuvininkas yra skaitęs
šio genialaus išradėjo gyve-
nimo istoriją. Apie nuosta-
bios rinkimo mašinos išra-
dėją Mergenthalerį Lietu-
vių Enciklopedijoje para-
šyta vos kelios eilutės, pa-
minint tik gimimo-mirties
datas, kilimo vietą, išradi-
mą ir gimtojo namo paver-
timą muziejum. Manau, kad
kiekvienam inteligentui ir
spaudos gerbėjui įdomus šio
genijaus smulkesnis gyve-
nimo ir darbų aprašymas,
todėl čia pateikiu kai ku-
rias žinias.

Ottmar Mergenthaler gi-
mė 1854 metais gegužės 11
d. Hachtel miestelyje,
Wuertembergo srityje. Jo
tėvas, Johann Georg Mer-
genthaler, buvo mokytojas
ir Ottmarui gimstant jau
turėjo du sūnus. Johanno
žmona Rosine buvo moky-
tojo duktė.

Jaunystė

Jaunasis Ottmaras per-
gyveno šeimos tragediją
dar būdamas jaunas. Ketu-
rių metų amžiaus būdamas
jis su tėvais persikėlė į
Neuhengstett miestelį, o iš
ten netrukus į Ensingen,
nes tėvas buvo perkeltas
mokytojauti. Šiame malo-
niame Ensingen miestelyje
Ottmaras užaugo ir lankė
viešąją pradinę mokyklą.
Jam esant penkerių metų
amžiaus, mirė jo motina ir
po dviejų metų tėvas vedė
antrą kartą.

Ottmar Mergenthaler

Pamotė Ottmarui buvo
gera ir turėjo jaunuoliui
sprendžiamos įtakos. Visi
šėimos nariai privalėjo at-
likinėti namų ruošos dar-
bus, švarinimo ir sodo prie-
žiūros pareigas iš eilės, nes
iš kuklios mokytojo algos
šeima vos galėjo pragyven-
ti. Ottmaras pasirodė esąs
ypač sumanus atlikime ma-
žesnių namų darbų, kurių
jam pamotė pavesdavo. Iš
protėvių ūkininkų jis pavėl-
dėjo kietą užsispyrimą ir iš-
tvermę. Jis buvo labai gu-
vus ir, kaip ir kiekvienas
vaikas privalėtų būti, ne-
pasotinamai smalsus. Mo-
kykloje gabumais jis vir-
šijo kitus mokinius ir lipte
lipo į mokslo žinias. Kaip ir
daugumas vaikų, jis žvelgė
į pasaulį plačiomis varguo-
lio akimis, o įvairius galvo-
sūkius sprendavo savo pro-
tu, pagal aplinkybes ir kaip
išgalėdamas.

Pirmieji genialumo požymiai

Pirmuosius neeilinius me-
chaninius gabumus Ottma-
ras parodė sugebėdamas su-
taisyti seną laikrodį Ensing-
eno bažnyčios bokšte. Mies-
telio laikrodininkas metė

taisymą, nusprendamas, jog
laikrodį nebeįmanoma su-
taisyti. Tai parūpo Ottma-
rui. Nors į bokštą buvo
griežtai draudžiama lipti,
jis įslinko slapta, užlipo prie
laikrodžio mechanizmo ir
didžiam miestelėnų nustebi-
mui ir pasitenkinimui, su-
tvarkė sugedusį laikrodį.
Deja, šis Ottmaro žygis ne-
buvo įvertintas, nes po to
niekas nepasisiūlė padėti
jam siekti inžinerijos moks-
lų, kurių jis taip troško. Jo
tėvas buvo apsunkintas vy-
resniųjų dviejų sūnų moks-
linimu ir norėjo, kad Ottma-
ras taip pat pasidarytų mo-
kytoju. Jaunuolis šiems pla-
nams pasipriešino. Norint
studijuoti inžineriją, tais
laikais reikėjo baigti gim-
naziją, tačiau Mergentha-
ler šeimai stigo lėšų sū-
naus mokslinimui aukštes-
neje mokykloje. Pagaliau
buvo pasiekta kompromiso
ir 14 metų amžiaus Ottma-
ras atiduotas mokytis pas
laikrodininką. Tokiu būdu,
inžinerijos mokslų išsilavi-
nimo siekimas gavo pirmąjį
laimėjimą. Vėliau Ottmaras
lankė vakarinius technikos
kursus.

Tėvynė Vokietija Ottma-
rui pasidarė per ankšta ir
ribota jo siekiams, todėl jis
ėmė svajoti apie emigravi-
mą į Ameriką, į šią vilio-
jančią šalį. Su pusbrolio pa-
skola kelionei ši svajonė iš-
sipildė ir jis išvyko į Jung-
tines Amerikos Valstybes.
Tačiau mokymasis pas laik-
rodininką nė kiek nepaken-
kė jo tolimesniems planams,
net pasirodė labai naudin-
gas.

Naujajame pasaulyje

Ottmaras atvyko į Balti-
more (Maryland) 1872 m.
spalio 26 d. ir tuojau sėdo
į traukinį, einantį į Wa-
shingtoną, kur jis pradėjo
dirbti pusbrolio August
Hahl dirbtuvėje, gaminan-
čioje skaitiklius ir elektros
aparatus. O šių dalių vis
labiau reikėjo augančiai
Amerikos industrijai. Ott-
maras pasijuto esąs tikroje
vietoje — santykiavimas su
išradėjais skatino jo vaiz-
duotę.

Savo giminaičio dirbtu-
vėje jis buvo paskirtas
dirbti prie išradėjų planų
spaustuvės ženklų formų
pagaminimui iš tam tikro
kartono. Šios formos vėliau
pasirodė nepraktiškos, ta-
čiau Mergenthalis šios idė-
jos nebepaleido iš savo dė-
mesio. Po keturių metų dar-
bo jam pasitaikė puiki pro-
ga vėl šioje srityje dirbti,
ir pasidarė jo gyvenime le-
miama.

Išradėjas Charles T.
Moore atnešė Hahl dirbtu-
vei planus rašomosios maši-
nėlės, kuri turėjo atlikti
puslapio paruošimą litogra-
favimui. Ši mašinėlė priminė
Ottmarui spausdinimo
pramonę ir jos dar neiš-
spręstą problemą pagamin-
ti mechaninę rinkimo maši-
ną. Jau daug išradėjų per
visą šimtmet nepajėgė šios
problemos išspręsti ir teks-
to rinkimas spaustuvėse te-
beliko senoviškas — raidės
surenkamos rankomis. Nuo
šios atmintinos dienos Ott-
maro gyvenimas buvo pa-
švęstas rinkimo mašinos iš-
radimui.

Hahl dirbtuvė greit paty-
rė, jog mechaninis ženklų
rinkimas yra daug sunkes-
nis uždavinys, kaip tikėta-
si, matant planus ir projek-
tus popieriuje. Buvo paga-
minta raidžių padavimo
mašina, po to ir matrisų ga-
minimo mašina, nors Mer-
genthaleris iš pat pradžios
buvo tam labai abejingas.
Įprastu savo nuoseklumu
jis dirbo, sutalpydamas abi
šias idėjas, prieš tai išban-
dęs visas kitas galimybes.
Po trijų metų pastangų pa-
aiškėjo, kad tai nepasiekia-
ma. Tačiau nepasisekimai
visada dar labiau uždegda-
vo Mergenthalerį.

"Krikšto tėvas"

Atsisakęs darbo pusbrolio
fabrike, 1883 m. Mergen-
thaleris įsisteigė nuosavą
dirbtuvę. Jis buvo 28 metų
amžiaus ir puikiai pažino
savo darbo sritį. Jo verslas
klestėjo. Dabar kiekviena
laisvesnė valandėlė buvo jo
išnaudojama rinkimo maši-
nai padaryti. Jis pats saky-
(Tęs. 8 psl.)

MŪSŲ ŽINIOS

DIARIO DA NOITE

ŽINIOS IS KELIAUTOJU

30 de agosto de 1976.

10 mil pessoas viram

a exposição dos povos bálticos

Estônia, Letônia e Lituânia. O rico trabalho desses três povos bálticos revelou-se pela força de vontade de seus migrantes na exposição promovida pela secretaria de Turismo e que encerrou a semana na Praça Roosevelt.

A exposição que durou do dia 20 até ontem, foi organizada pelo Comitê Pro Justiça dos Povos Bálticos que luta pelo direito da independência da região contra a anexão forçada a Rússia em 1940.

A tapeçaria, cerâmica e valiosas peças de artesanato que foram vistas por 10 mil pessoas que visitaram a exposição fazem parte da vida cultural riquíssima desses povos e pertencem às famílias de imigrantes que foram passando sua arte às novas gerações.

Milda Nida e Audra de apenas oito anos de idade estiveram ontem no fechamento da exposição vestindo os belos trajes típicos da Lituânia, tecidos em casa. Audra que há poucos meses começou na arte de tecer com a orientação de sua avó Matija mostrava aos visitantes a força de um povo que luta para preservar sua identidade cultural transmitindo as aos mais jovens.

As cores e desenhos de suas criações transmitem a sensibilidade e os sentimentos mais profundos do tecelão, e quando ofertados como presentes significam a gratidão, honra ou respeito a pessoa homenageada.

A exposição mostrou a força de um povo que continua a preservar sua identidade cultural.

AŠTUNTASIS PASAULIO... (iš 7 psl.)

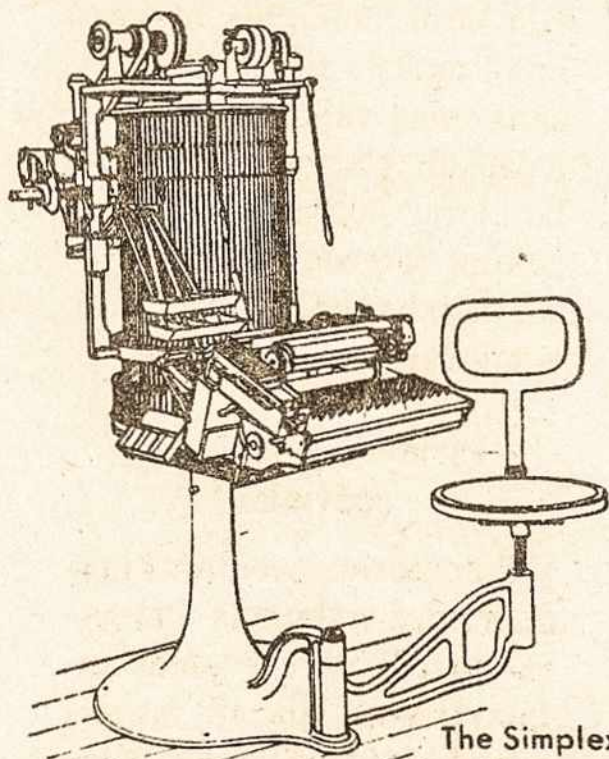
davo: "Esu tikras visišku pasisekimu!" Tačiau šis įsitikinimas kiekvieną kartą iš naujo būdavo išbandomas. Kartą, nusiminimo apimtas, jis sudraskė rinkimo mašinos planus. Tačiau Mergenthaleriui į pagalbą atėjo tūlas teismo reporteris James O. Clephane, kuris buvo vadinamas "krikšto tėvu" daugelio išradimų, visada paskatindamas nusiminusius išradėjus, atrodams jiems rėmėjų ir finansuotojų. Šis vyras sugebėjo paremti Mergenthalerio dirbtuvę ir jo darbus lėšomis, todėl Mergenthaleris, atsidėkodamas už tai, pavadino jį "rinkimo mašinos krikšto tėvu".

Mergenthalerio pasisekimas gali būti priskirtas jo sugebėjimui blaiviai galvoti, sprendžiant techniškus klausimus, ir jo sugebėjimu žvelgti į problemą iš esmės, po to sprendžiant ją jau teisingu būdu. Jo paties pasakyta: "Kai atsiduodu kuriai nors problemai, aš ištinrinėju ją iš pagrindų ir labai atsargiai. Paskui pasirinku tinkamiausį puolimo metodą, nepaisydamas ką yra darę kiti. Pažinęs principus, kuriais kiti bandė problemas spręsti, nusistačiau niekad jų nesekti, nes tai veda į bankrotą ir griuvėsius."

Kelias į pasisekimą

Visi ankstyvesnieji rinkimo mašinų išradėjai pasirinkdavo vieną iš trijų būdų: jie bandydavo arba mechanškai pagaminti ženklus atliejant metalu, arba

atspausdinti litografinę kopiją ištisam puslapiui, arba atspausti formą, iš kurios galėtų būti atlieti liejiniai. Nė vienas šių trijų metodų nepavyko. Mergenthaleris tikėjo, jog sprendimas glūdi tik sprendžiant kitu būdu. Kiekvienas žingsnis artino jį prie galutinio tikslo.

Nuo kopijavimo mašinos ligi kartoninių matrisų, po to metalinių matrisų atskiroms raidėms, ir tada ligi matrisų, įmanomų surinkti eilutėmis, patikrinti, atlieti ir vėl matrisas išskirstyti tolimesniam naudojimui.

Metallinių matrisų panaudojimas vietoje kieto kartono liejinių pasirodė stebėtinai paprastas šio projekto rėmėjams ir finansuotojams, todėl Mergenthaleriui beliko juos įtikinti projekto tikrumu, atpasakojant Kolumbo legendą su kiaušiniu. Dabar jis atrado sprendimą pavidale mažų matrisų, kokias raidžių liejikai naudojo jau Gutenbergo laikais, bet kuriose glūdėjo kitokia; mechaninio raidžių rinkimo ateitis.

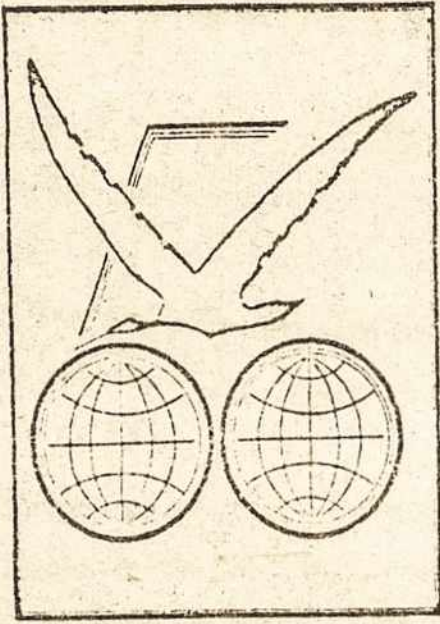
(Bus daugiau)

DIRVA

The Simplex

MŪSŲ ŽINIOS

PENKIASDEŠIMTMEČIO ŽINIOS

RIO DE JANEIRO lietuvių imigracijos Brazilijon komitetas posėdžiavo su iš São Paulo atvažiavusiais Jonu Bagdžium ir Vaclovu Černiausku pereitą savaitę. Komiteto sekretorius Ernestas Petraitis Mūsų Lietuvai atsiuntė pilną trijų dienų programą:

PENKTADIENI, rugsėjo 10, 10 val. prie Antrojo karo paminklo iškilmės, dalyvaujant kariuomenės, aviacijos ir laivyno daliniams, kariškių orkestrui, lietuviams ir jvairių tautų atstovams su vėliavoms. Orkestras gros Brazilijos ir Lietuvos himnus. Kariai padės gėlių vainiką, kurio kaspinus neš tris kartas atstovaujant lietuviai: Rio de Janeiro seniausia ir veikiausia lietuvių Uršulė Gaulienė su Pranu Opų, kuro sūnus buvo vienas iš pirmųjų Lietuvoje žuvusių laisvės kovotojų-partizanų atstovaus vyresniąją kartą. Taip pat kaspinus laikys du vidutinio amžiaus žmonės ir du vaikai. Sovietu pavergtą Lietuvą vaizduos tautiniais rūbais apsirengusi Janė Žaidytė, simboliniai uždėtais pančiais. Parakalbų nebus.

ŠEŠTADIENI, rugsėjo 11, 10 val. apeigos Niteroi mieste prie Araribóia paminklo. Iš São Paulo atvykstantiems septyniems autobusams tą rytą Rio lietuviai parūpins palydovus, autobusai pervažiuos Rio-Niteroi tiltą ir sustos jau parūpintoje vietoje netoli keltų uosto. Ten bus uždėti autobusams užrašai su Brazilijos bei Lietuvos vėliavomis. Araribóia paminklas pagerbia pirmuosius šio krašto gyventojus indénus, kurie padėjo portugalams gintis nuo prancūzų ir prie jo bus padėtas prieš 403 metus iš São Paulo atvykusių vainikas. Apeigų metu Lietuvą simbolizuos Jane Žaidytė, o kita lietuvių paskaitys poetės a. a. Raquel Portella-Audenienės eilėraštį „Lituania“. Kalbės Niteroi prefektas. Apeigose taip pat dalyvaus pirmosios j Rio atvykusios lietuvių šeimos palikuonys Gurainos, kurių proseneliai j Braziliją atplaukė 1892 m.

São Paulo lietuvių ekskursija tada pavažinės po Praia de Icarai ar Saco de São Francisco pasigrožėti vaizdų. Paskui, sugrįžę j Rio, kelsis j Corcovado kalną, autobus pajūryje.

SEKMADIENI, rugsėjo 12, 10 val. šv. Mišios Candelária bažnyčioje (statyta 1811 m.), kurių metu kalbės Rio de Janeiro kardinolas arkivyskupas. Mišiose giedos Lietuvių Katalikų Bendruomenės choras. Dalyvaus aukštieji dvasiškiai ir valdžios atstovai.

Po Mišių komiteto pirmininkas kun. M. Valiukevičius valdžios atstovui jteiks prezidentui Geisel skirtą memorandumą su auksiniu įrašu ir lietuvių parašais.

Po šių apeigų visi lietuviai vyks prie laivo, kuriuo karinis laivynas atvykusius paplaukdys Guanabaras įlankoje, kurioje tiek daug lietuvių imigrantų pirmą kartą išlipo j šį kraštą. Seks vaisės.

PASTABA APIE DALYVAVIMĄ

Rio de Janeiro komitetas išsiuntinėjo brazilams ir visų vietovių kvietimus šių trijų dienų apeigose dalyvauti. Iš São Paulo autobusais ekskursiją suorganizavo L. K. Bendruomenės choras, vadovaujamas pirm. Jono Bagdžiaus. Ši ekskursija bematant prisipildė, ir jau rugpiūčio 22 nebebuvo vietų viešbučiuose (Presidente ir São Francisco), kurie buvo užsakyti keliautojams. Nebėra sąlygų užsakyti daugiau vietų nakvynei.

Pabrėžtina, kad Rio de Janeiro apeigose ir kelionėje laivu vietų skaičius nėra ribotas, jose gali dalyvauti kiekvienas lietuvis, kiekvienas lietuvių šeimos narys, nesvarbu, kaip būtų j Rio nuvykęs, tiek iš São Paulo ar kitų vietovių. Visi kviečiami pilnai dalyvauti.

LAIŠKAI VALDŽIAI

Kitų kraštų Lietuvių Bendruomenės buvo prašytos sava kalba parašyti laiškus Brazilijos prezidentui imigracijos penkiasdešimtmečio proga. Tokius laiškus atsiųs taip pat Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas (New Yorke) ir Amerikos Lietuvių Taryba. Šie laišukai bus jteikti prezidento atstovui po palydų Candelarijoje kartu su aukso knyga. J. E. Vysk. Vincentas Brizgys (Chicagoje) pranešė negalėsiąs dalyvauti.

LÉLIŲ TEATRAS

São Paulo prefeitos Lėlių teatro rugsėjo 26, sekmadienį, 13:30 val., seserų pranciškiečių salėje, R. Campos Novos, parodys ypatingą programą, kuri yra lietuvių imigracijos minėjimo programos dalis. Lėlių teatras, spaudoje pripažintas labai geru, atlieka vėlandos ir penkiolikos minučių vaidinimą.

Lėlių teatras prasidės laiku, lygiai 13:30 val., ir baigsis 14:45

Lietuviškai kalbanti
Vyrų – moterų – vaikų
gydytoja

DRA. HELGA HERING
médica
HOMENS–SENHORAS
CRINANÇAS

Av. Eulina, 99–V. Sta. Maria
(Skersgatvis ties nr. 2214, Av. Deputado Emílio Carlo-Bairro do Limão)

Tel.: 220-0439 / 266-3569

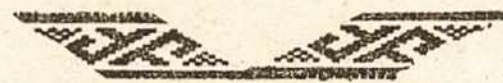
val., kad žiūrovai galėtų dalyvauti mėnesinėse popietinėse Mišiose V. Zelinos bažnyčioje 15 val. ir po Mišių įvyksiančiuose susirinkimuose.

Lėlių teatras taikomas vaikams ir šeimoms – juo pasidžiaugti gali kiekvienas. Teatras priklauso Secretaria de Turismo įstaigai.

IMIGRACIJOS LEIDINYS

Penkiasdešimtmečio leidiniui fotografijų paskolino dar Ona Polikaitienė iš V. Anastácio. Stūpaipsnį apie seseris prancišketes jteikė prel. P. Ragažinskas.

Penkiasdešimtmečio komitetas kviečia lietuvius leidytojus iš anksto užsakyti, nes tuo būdu galės atspausdinti daugiau fotografijų iš lietuvių gyvenimo Brazilijoje. Panaudotini Mūsų Lietuvoje jau kelieta kartų atspausinti lapeliai. Leidinio kaina 50 kr., priimamos ir didesnės aukos.

STOVYKLAVIETĖS ŽINIOS

Rugpiūčio 23 Vila Zelinos klebonijoje Jaunimo kongreso finansų komisijos, L. Kat. Bendruomenės ir Brazilijos Liet. Bendruomenės valdybų nariai svarstė galimybes įgyti stovyklai-senelių sodybai sklypą už Atibaia miesto, j šiaurę nuo SP. Šis sklypas ligi šiol isieskodu keliasdesimt vietovių geriausiai atitinka reikalavimams. Iki sekančio posėdžio buvo apžiūretos dar kelios vietos prie São Roque ir Caucaia.

Atibaia 2,4 alkierių sklypas (58.000 kv. metrų) yra 2 km nuo asfaltuoto kelio, yra elektra, vieno alkieriaus miškelis, miesto negrįstas keliukas per sklypą ir autobuso linija keliasdesimt metrų už sklypo. Žemutiniame „L“ raidės pavidalo sklypo gale 275 metrų pakraščiu teka geras upelis, o sklypo viduje yra stiprių šaltinių. Ilgiausias pakraštys – 395 metrai.

(Atkirpti ir jteikti asmeniškai ar paštu:)

Šiuomi užsakau „LIETUVIAI BRAZILIOJE“ leidinio

..... egzempliorius. (Po 50 kruzeirų)

Leidinio mecenatas 500 kr. ar daugiau .....

Garbės prenumeratorius – 100 kr. ....

Prenumeratorius – 50 kr. ....

SIUNČIU SUMĄ CR\$. ....

Vardas, Pavardė .....

Adresas (gatvė, pašto dėžutė) .....

.....

CEP, Miestas, Valstija .....

Siųsti: A. Valavičienė, R. Manoel Pereira Guimarães 87

04722 São Paulo, SP.

arba: A. Saldys, Av. Antonio Carlos Fonseca 173

04290 São Paulo, SP.

arba jteikti parapijose ar Mūsų Lietuvos redakcijoje.

PADĖKA

Nuoširdžiai dėkoju visiems draugams, geradariams, pažįstamiems ir visiems-visoms, kurie dalyvavo mano motinos **VERONIKOS RUZGIENĖS** šermenyse, laidotuvėse, 7-tos ir 30-tos dienos Mišiose, pareiškė užuojautą ar kitaip prisidėjo.

Te Dievas atlygina visiems.

Danielė Ruzgaitė

Šios vietos kaina yra 300.000 kr. mokami iš karto. Kadangi PLJK finansų komisija turi 75.000 ir L. Kat. Bendruomenė gali iš karto įnešti likusius iki 100.000 pinigų, dar liko klausimas, kaip sukelti 200.000 kruzeirų. Po ilgesnių diskusijų buvo priimtas siūlymas, kad lietuvių šeimoms šiame sklype būtų parduodami 1.000 kv. metrų sklypeliai po 20.000 kr. Tokiu būdu be stovyklos ir senelių sodybos susidarytų lietuviškas vėlarnamių „kaimelis“ apie 90 km nuo SP, važiuojant mažą galiuką per Via Dutra, tada Via Fernão Dias iki Atibaia ir dar 7 km j šiaurę Jacarei-Campinas nauju keliu. Stovyklavietės posėdis rugpiūčio 30 įvyko jau ML atspaudus, todėl platesnės žinios bus pateiktos sekančiame numeryje.

“RŪTELĖ” IPIRANGOJE

Rugsėjo 10 d., 22 val. tautinių šokių grupė „Rūtelė“ pasirodo valdiškoje mokykloje „prof. Gualter da Silva“, R. Anatole France, 8, netoli Via Anchieta.

Anarano Aleknavičiaus paruošti šokėjai dalyvavo lietuvių programoje šeštadienį ir sekmadienį VI-toje metinėje Pabaltiečių parodoje, Praça Roosevelt, São Paulo centre.

MŪSŲ ŽINIOS

EKSTRAORDINARINIS L.K.ŠV. JUOZAPO B-NĖS SUSIRINKI- MAS

Sekmadienį, rugpjūčio 29 d., po popietinių Mišių Vila Zelinoje, Jaunimo Namuose įvyko nepaprastas L.K.Šv. Juozapo B-nės susirinkimas numatyti statutų reformai priimti.

Susirinko ir aktų knygoj pasirašė 94 B-nės nariai.

Pirmininkui kun. J. Šeškevičiui pravedant ir sekretorei Angelinai Tatarūnienei perskaičius lygiagrečiai dabartinio statuto paragrafus ir siūlomus pakeitimus, nepaprastais susirinkimais pasisakė demokratiškai, balsų dauguma priimdama ar atmesdama valdybos pasiūlytas reformas, kai kada ir po gan karštų diskusijų.

Reformuotas statutas, įnešus jame kelis pataisymus, buvo priimtas ir, perrašytas, bus įteiktas nariams.

SPAUDOS BALIUS

Šv. Juozapo Vyrų Brolijai ir šiais metais imantis iniciatyvos, sekmadienį įvykusiam pasitarime buvo nutarta SPAUDOS BALIŲ pravesiti spalio (outubro) 31 dieną, tuoj po numatytų „Lietuvos Respublikos“ aikštės atidarymo iškilmių.

Tą pačią dieną numatyta ir BLB-nės Tarybos bei Valdybos rinkimai.

Dėl visų šių sumetimų tikimasi didelės tautiečių koncentracijos Zelinoj.

JAUNIEJI MOKSLININKAI S. MIGUEL ARCANJO MŪGĖJE

Seserų pranciškiečių São Miguel Arcanjo mokykloje pereiną šeštadienį vyko įdomi ir gerai paruošta tikslųjų mokslų mūgė. Ypatingai vaikų ir jaunimo paruoštose mokslinių bandymų srityse pabrėžta oro, vandens ir maisto produktų tarša ir kaip jos išveng-

ti, žmogaus ir maitinimosi sveikata ir nauji technikos išradimai.

Tarp lietuvių kilmės mokinių dalyvavo šie: Artur Pavilionis ir Doris Kuniškytė – oro tarša, Carlos Kiliauskas Vincentini – maūnas, dirbtini muilai – Rikardas Bendoraitis, vandens valymas – Angela Lipsky, oras ir atmosfera – Miriam Šimkūnaitė ir Tania Eimantaitė, elektronų piūklas – Ana Maria Misevičius, Tania Ambrozevičiūtė – senoviškų laikrodžių mechanizmas, nafta – Vitas Narbutis, Carlos Narbutis – žuvų auginimas, Beatriz Bendoraitytė augalai, maisto spalvos – Marisa Prysniak, Angela Cecilia Tatarūnaitė – diabetas, Eduardas Vasquez – kukūrūzai, Maristela Žūtaitė – gimiančių maitinimasis.

Tarp firmų, kurios mokslų mūgei patiekė savo produktų buvo Pavilionio metalų ir plastikos fabrikas. Mūgėje lankėsi du Inited Steel firmos atstovai, pažįsta lietuvaite pranciškietės iš jų motiniško namo Pittsburgo, JAV.

ITAQUAQUECETUBA, SP.

Dailininkė Ana Banaitytė, Pa-

MINĖJIMAS

PROGRAMA

Dia 10 de Setembro, às 10 horas, no MONUMENTO NACIONAL AOS PRACINHAS, homenagem póstuma e de gratidão, pela liberdade que os mesmos procuraram defender na honra da Pátria Brasileira e dos verdadeiros povos que amam a liberdade e a democracia cristã, tributada às Forças Armadas Brasileiras, pelos lituanos do Brasil e de Legações de outros povos, no encerramento da festa Nacional, o 7 de Setembro.

Dia 11 de Setembro, às 10 horas, no MONUMENTO DE ARARIBÓIA, em Niterói, RJ, homenagem dos lituanos ao verdadeiro representante do BRASIL, o ÍNDIO, que lutou pela PÁTRIA NASCENTE, contra O INVASOR, depositarão uma corôa, pelo AMOR A TERRA E LIBERDADE.

Dia 12 de Setembro, às 10 horas Missa concelebrada, e presidida pelas mais altas Autoridades Eclesiásticas, com a participação do Coral Lituano, de São Paulo. Leitura da mensagem Pontifícia, para os lituanos. Após a Sta. Missa de Ação de Graça, homenagens às Exmas. Autoridades dos Três Poderes na figura do Presidente da República Federativa do Brasil, o Exmo. Sr. General Ernesto Geisel. Em embarcação cedida pela Marinha Brasileira, os lituanos irão pela Baía de Guanabara, prestar homenagens aos primeiros IMIGRANTES LITUANOS.

ANTECIPADAMENTE GRATOS

COMITÉ DO CINQUENTENÁRIO DA IMIGRAÇÃO LITUANA NO BRASIL.
LIETUVIŲ IMIGRACIJOS BRAZILIJON 50-TIES METU SUKAKTUVIŲ, MINEJIMO KOMITETAS.

Monceslau Valukevic.

Presidente

baltiečių parodoje išstačiusi tris Lietuvos kunigaikščių paveikslus, buvo pakviesta dalyvauti savo gyvenamojo miesto Itaquaquacetubos meno parodoje, ir šiuo metu tapo istorinius vietovės vaizdus.

ASTORGA, PR.

Turbūt vienintelės šios vietovės lietuvių šeimos sūnus Lúcio Vaišvila pradėjo studijuoti ir dirbti São Paule, kur Pabaltiečių parodos metu susipažino su jaunimu ir pereiną sekmadienį atėjo į Nemuno šokių repeticiją.

SALVADOR, BA

ML skaitytojas Samuelas Zalbergas jau pasveiko po sunkesnės ligos, užklupusios jį pereiną metais. Jo duktė netrukus apsilankys São Paule.

*****
SKAITYKIT IR PLATINKIT
MŪSŲ LIETUVĄ!
*****

BIGUAÇU, SC.

Lietuvaitė Sesuė M. Luzia, dirbanti šiame miestelyje netoli Santa Catarinos sostinės Florianopolio, per pažįstamus ieško žinių apie valstijos lietuvius, kurie galėtų būti ir iš labai senos imigracijos – pereito šimtmečio pabaigoje. Pagal seselės surinktas žinias, lietuvių yra aukštumose prie Lages, Urubici mieste, ir prie Florianopolis Campinas vietovėje.

VEIKLOS KALENDORIUS

Rugsėjo 19 – Tautos šventė šv. Kazimiero parapijos patalpose Mookoje – 19 val.

Rugsėjo 26. 16 val. Naujos Liet. Kat. šv. Juozapo Bendruomenės valdybos rinkimai.

Spalio 2, Instituto Histórico Geográfico sesija apie Lietuvių imigracija, São Paulo.

Spalio 9, Penkiasdešimtmečio komiteto ruošiamą Pavasario šventė.

Spalio 31 – BLB-nės Tarybos-Valdybos rinkimai.

Spalio 31 Spaudos balius. Ruošia Šv. Juozapo Vyrų Brolija.

FÁBRICA DE GUARDA-CHUVAS

GUARDA CHUVAS DE TODOS OS TIPOS, PARA HOMENS, SENHORAS E CRIANÇAS MINI-SOMBRINHAS. TIPO ITALIANO E ALEMÃO.

Vicente Vitor Banys Ltda.

Inscr. Estadual: 104.619.027

C. B. G. 00.882.909/001

R. Coelho Barradas, 104
V. Prudente

Fones: 274-0677 – (Res. 274-1886)
São Paulo

NOSSA LITUÂNIA

MŪSŲ
LIETUVA

Caixa Postal 4421
01000 São Paulo, SP.

Diretor responsável
ANTONIO AQUINO
Redige: Equipe Editorial
Administrador: P. Daugintis

METINĖ PRENUMERATA: 70 kr. GARBĖS PRENUMERATA: 350 kr. Paskiro numerio kaina: 1,50 kruzėiras. Užuojautes ir sveikinimai nuo 20 kr. pagal didumą. Dėl kitų skelbimų tartis su administracija. Čekių rašyti „Pedro Daugintis“ vardu.

Straipsnius ir korespondencijas redakcija taisy, pertvarko savo nuožiūra. Nenaudoti raštai gražinami tik autoriui prašant. Pavarde pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia redakcijos ir leidėjų nuomonę. Už skelbimų kalbą ir turinį redakcija neatsako. Laikraštis spausdinamas pirmadienį: vietinės žinios ir pranešimai 9 - 10 puslapiams redakcijai įteiktini neveliau kaip iki sekmadienio vakaro.